

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 19 februari kl. 3 e. m.

Första Kammarens tillfälliga utskotts n:o 2 utlåtande n:o 2 i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t i fråga om åstadkommande af utredning angående lämpligheten af bestämmelser om ursprungsbeteckning å utländska ägg vid import till Sverige.

Första Kammaren har till utskottets behandling hänvisat en inom nämnda kammare af friherre v. Schwerin väckt motion, n:o 40, angående skrifvelse till Kungl. Maj:t om åstadkommande af utredning angående lämpligheten af bestämmelser om ursprungsbeteckning å utländska ägg vid import till Sverige.

Motionen lyder:

»Ostridigt är det både stats- och nationalekonomiskt bistra tider, som för närvarande råda, och ingen lär vilja förneka, att allt måste göras för att icke svårigheterna skola ökas. Äfven skenbart obetydliga åtgärder, som kunna stärka och befordra utvecklingen af en ny näringsgren, som håller på att kämpa sig fram, få då ej heller försummas. *Motionen.*

Ur denna synpunkt är det, jag i det följande skall tillåta mig att fästa Riksdagens uppmärksamhet på en för fjäderfäafveln synnerligen viktig fråga.

Den tid är icke mycket aflägsen, då den svenska årsimporten af

ägg uppgick till mellan sjuttio och åttio millioner stycken, värderade till omkring $5\frac{1}{2}$ millioner kronor, medan exporten icke betäckte mer än $\frac{1}{15}$ - eller $\frac{1}{16}$ -del af dessa siffror. Med stor energi hafva emellertid enskilda medborgare och föreningar sökt vinna en ändring härutinnan, och understödda i dessa sträfvanden af statsmakterna, hafva de äfven lyckats åstadkomma en högst afsevärd omkastning i förutnämnda ogynnsamma läge. Förra halfåret 1908 kunde nämligen enligt officiella siffror förete ett öfverskott af exporterade svenska ägg gentemot importen af utländska. Detta visar, att här förefinnes ett verksamhetsfält, där en nationalekonomiskt sedt oförmånlig och obehöflig underbalans för landet trots stora svårigheter — närmast beroende på en målmedvetet skött och af omständigheterna gynnad import samt en redan af andra skickligt exploaterad exportmarknad — bör kunna efterträdas af ett för landet mera gynnsamt internationellt mellanhafvande.

För att arbetet på att sålunda öppna en konstant källa till nationell välmåga må kunna påskyndas och vinna terräng äro emellertid åtskilliga ändringar i såväl import- som exportförhållandena af nöden.

Medan de senare dock närmast måste ändras genom sammanlutning mellan svenska exportörer och ett planmässigt arbete från samma håll, så påkallar däremot importförhållandenas omläggning i visst afseende statens ingripande.

En af de närmast föregående riksdagarne afslogs en framställning af herr Larsson i Presstorp om sådan åtgärd, att skyldighet skulle åläggas försäljaren af s. k. preserveerade ägg att medelst stämpling eller märkning känneteckna denna deras egenskap. Säkerligen hade ett välvilligt mottagande af detta förslag varit i så måtto klokt, att det skydd man därigenom kunnat bereda den mindre sakkunniga och köpstarka publiken mot risken att öfverbetala en vara, som af flere skäl i alla fall icke är att jämföra med den ursprungligt färska, sedan lätt och naturligt nog skulle ha kunnat suppleras med en bestämmelse om stämpling eller märkning äfven af importerade ägg, den åtgärd som nu särskildt åsyftas. Men äfven utan ett dylikt stöd bör saken kunna föras framåt.

Härvidlag må först förutskickas den anmärkningen, att det icke är fråga om vare sig söka misskreditera den utländska (ryska) varan eller att till förmån för den svenska höja det allmänna äggpriset. Frågan är endast den, om man icke skulle kunna åstadkomma en sådan sakernas ordning, att de af lätt insedda skäl från många håll insamlade, endast genom transporttiden betydligt äldre blifna utländska äggen, som på grund af lokala förhållanden betinga ett högst väsentligt lägre grundpris

än de svenska kvalitetsäggen från första klassens hönsgårdar och äggföreningar, icke skulle kunna i allmänna handeln säljas till samma pris, som de svenska äggen skäligen böra betinga. Det är endast rätten för den mindre förfarna eller köpstarka kunden att icke nödgas betala en i och för sig billigare samt i alla händelser ej likvärdig vara med ett högre pris det här gäller. Att detta samtidigt innebär en stor förmån för de svenska äggproducenterna, i öfvervägande antal icke att söka inom de ekonomiskt starkares, utan inom småfolkets led, bör ej försvaga saken. I detta fall sammanfalla annars rätt stridiga intressen.

Ur denna synpunkt kan det hela knappast röra sig om annat än möjligheten att realisera själfva märkningsbestämmelsen och kontrollera dess efterlefnad.

I detta afseende måste naturligtvis vissa betänkligheter genast framställa sig. Främst komma kostnaderna för stämplingen af de främmande äggen, hvilka själfallet skola blifva den främmande exportörens ensak. Kan kostnaden härför blifva afsevärdt stor? Den erfarenhet man har från svenska hönsrier, som noggrannt stämpla sina ägg, säger, att den prisförhöjning pr ägg, som därigenom kan vållas, endast kan blifva högst obetydlig. Det är väldiga massor, som på en enda dag kunna passera under en halfvuxen flickas med stämpel beväpnade händer. Någon afsevärd förhöjning af de främmande äggens pris kan och bör icke genom den ifrågasatta bestämmelsen framkallas.

Närmast härefter kommer spörsmålet, om en tillnärmelsevis effektiv kontroll öfver att stämplingen verkstälts eller icke skett på ett svekligt sätt verkligen kan åstadkommas. Under en tidigare period, då frågan om importmärke var bragt på tal, kunde nämligen iakttagas, att det i vissa fall å ryska ägg stämplades namn af redan då väl renommerade svenska hönsgårdar. Den invändning, som i detta afseende närmast lär vara att förvänta, gäller antagligen de hinder själfva förpacknings sättet skulle lägga i vägen. Innebörden af densamma lär emellertid icke vara alltför stor. Då tullverket i alla händelser då och då måste öppna en eller annan låda för att efterse, att tullpliktiga varor icke i dem insmugglats, bör ju alltid lämpligt tillfälle att kontrollera äggens märkning vara till finnandes.

Då ingen kan af den ifrågasatta åtgärden lida nämnvärd skada, men väl stora folklager komma i åtnjutande af betydande fördelar, vågar jag på förut angifna grunder föreslå, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t snarast möjligt gå i författning om utredning rörande lämplig bestämmelse därom, att utländska ägg skola vid importen vara försedda med på-

stämpladt märke, angifvande det främmande ursprunget, samt vidtaga därpå föranledda åtgärder.»

Utskottets
yttrande.

Denna fråga är icke ny. År 1905 inlämnades till Kungl Maj:t af åtskilliga ordförande i svenska äggförsäljningsföreningar jämte andra intressenter i och för främjande af den svenska fjäderfäafveln en petition i samma syfte som nu föreliggande motion.

Kungl. Maj:t inhämtade kommerskollegii, landbruksstyrelsens och generaltullstyrelsens utlåtanden. Af dessa ämbetsverk hemställde generaltullstyrelsen och landbruksstyrelsen, att framställningen icke måtte till någon Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda, båda ämbetsverken hufvudsakligen åberopande de utomordentliga svårigheter, som förmenades möta för tullverket att genom erforderlig undersökning och kontroll vaka öfver efterlevande af en eventuell förordning om tvång af ursprungsbeteckning vid import af ägg.

Kommerskollegium ansåg sig åter kunna uttala sig för, att bestämmelse utfärdas därom, att å ägg, som från utrikes ort för försäljning hit till riket införas, skulle finnas på lämpligt sätt anbragt ordet »import», vid äfventyr att varan eljest vid införseln toges i beslag och dömdes förbruten samt åberopade såsom skäl för detta sitt uttalande hufvudsakligen, dels att det torde vara ett statsintresse att de inhemska producenterna skyddas mot *obehörigt* intrång af den utländska konkurrensen, dels den fördel, den ifrågasatta förordningen skulle hafva för konsumenterna, som därigenom bättre skulle kunna bedöma varans värde.

Äfven framhöll kommerskollegium den jämnställighet med afseende på förfarandet vid import af tillverkade varor (K. F. af den 9 nov. 1888), som genom ett bifall till petitionens syfte skulle uppnås. Kungl. Maj:t fann dock icke framställningen till någon vidare åtgärd föranleda.

Efter hvad utskottet kunnat inhämta förefinnes ej någon utländsk lagstiftning i ifrågavarande afseende med undantag af i Danmark. I Lov n:o 64 1906 stadgas nämligen, att landbruksprodukter af animalt ursprung och ägnade till människoföda, som till vidare behandling eller utförsel införas från utlandet och de danska västindiska öarna, skola vid införsel, på emballaget, eller om de ej äro emballerade, på själfva varan vara försedda med tydligt märke, som angifver varans utländska ursprung.

Denna förordning synes utskottet, hvad artikeln ägg beträffar, vara utan någon nämnvärd betydelse.

Utskottet har äfven inhämtat, att importen till och exporten från

vårt land af ägg under de sista sex åren i jämna tusental ställer sig sålunda:

	<i>Införsel:</i>	<i>Utförsel:</i>
år 1903	71,123,000	14,044,000
» 1904	84,704,000	22,757,000
» 1905	69,203,000	32,027,000
» 1906	69,806,000	35,721,000
» 1907	68,032,000	36,112,000
» 1908	56,070,000	38,809,000

Förhållandet mellan siffrorna för import och export af ägg till och från vårt land har väl alltså undan för undan ändrat sig till fördel för exporten, men otvifvelaktigt är, att det allmänt i vårt land mer och mer stegrade intresset för fjäderfäafveln gifver vid handen, att denna näringsgren i en snar framtid kommer att få en ännu mera framstående plats i vårt näringslif än nu är fallet och väl förtjänt af statsmakternas uppmärksamhet och stöd. Alldeles särskildt ledas utskottets tankar i detta sammanhang till den småbrukare- och egnahemsrörelse, som nu i vårt land tagit liflig fart, och med hvilken fjäderfäafvel och äggproduktion synes böra stå i nära förening.

Då det ifrågasatta stämpeltvånget framför allt skulle lända till skydd för den mindre förfarne och mindre köpstarka kunden att mot sin önskan tillhandla sig en på grund af ålder och lång transport möjligen mindrevärd vara och på samma gång verka till skydd för den svenska äggproducenten mot maskerad illojal konkurrens, så finner utskottet syftet med motionen synnerligen behjärtansvärdt.

Visserligen anser utskottet den lyckligaste vägen till vinnande af motionens syfte vara ett konsekvent genomförande från den svenska äggprodecenternas sida af den varumärkesstämpling, som redan nu visat sig vara synnerligen fruktbringande. Men då det ännu torde dröja mycket länge, innan förståelse för sådan stämplings betydelse blir inarbetad hos den stora mängden små producenter, för hvilka äfven i detta hänseende många svårigheter finnas, så synes utskottet den utväg motionären anvisat vara lämplig.

Ett oafvisligt villkor för att en förordning om ursprungs-beteckning å ägg skall vara effektiv är gifvetvis, att beteckningen ej skall kunna utplånas, samt att kontroll af förordningens efterlevande skall vara möjlig. Utskottet har därför vändt sig till sakkunnig person (handelskemist) och erhållit den upplysningen att möjlighet finnes att, praktiskt taget, göra stämplingen outplånlig. Att tullverket bör kunna åstadkomma erforderlig kontroll anser utskottet så godt som säkert.

Utskottet har äfven inhämtat, att en person under en dag torde kunna stämpla omkring 10,000 ägg, hvilket arbete ju i och för sig själf icke torde förorsaka den utländske exportören någon nämvärd kostnad. Men till denna direkta stämplingskostnad torde böra läggas den möjliga kostnaden för eventuell ompackning vid stämplingen äfvensom förluster i möjligen krossade ägg.

Utskottet håller visserligen för sannolikt att den utländske exportören torde med sina uppköpare så kunna ordna saken, att någon nämvärd kostnad genom stämplingstvånget icke skulle för honom förorsakas, och att det alltså ingalunda vore nödigt att stämplingen för de till vårt land importerade äggen skulle behöfva medföra prisförhöjning.

Men då det från några håll framhållits, att den utländske exportören genom den ifrågasatta åtgärden skulle kunna förorsakas så stora svårigheter och så mycken ökad kostnad, att ett allvarligt afbräck af importen af utländska ägg till vårt land vore att därigenom befara, samt utskottet gifvetvis ej har den möjlighet att härutinnan införskaffa tillfyllestgörande utredning, som står Kungl. Maj:t till buds, så

hemställer utskottet,

att friherre von Schwerins förevarande motion må på det sätt bifallas, att Första Kammarén för sin del beslutar, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla det täcktes Kungl. Maj:t snarast möjligt gå i författning om utredning rörande lämpliga bestämmelser därom, att utländska ägg skola vid importen vara försedda med påstämpladt märke, angifvande det främmande ursprunget, och därest denna utredning skulle gifva vid handen, att importen af ifrågasvarande ägg genom sådan anordning icke skulle i afsevärd grad försvåras, vidtagna däraf föranledda åtgärder.

Stockholm den 19 februari 1909.

På utskottets vägnar:

A. WACHTMEISTER.